

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino red
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
pol leta „ 60 „
četrtil leta „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v škofijsk.
posloppju (Bischofshof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

Posamesne liste
prodaja knjižar Novák
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —
Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Oderuštvo pa očaki liberalizma v Avstriji.

„Ljubi Boga čez vse, bližnjega pa kakor sam sebe“ veli glavna djanska resnica ali zapoved krščanska. Oziraje se na njo prepoveduje sv. Cerkva oderušne obresti jemati od posojil. Po res človeškem in krščanskem nauku ima posojeni denar človeku pomagati, a ne, da bi ga z obresti obložil, poškodil, slekel, odril in gmotno uničil. Tako velela po sveti veri razsvetljena pamet vernemu kristjanu. A ne tako liberalizem. Ta ima celó nasprotno misli in načela o denarju in odrtiji. Pravi liberallec se ravna po sledečem geslu: ljubi sam sebe čez vse, denar pa kakor sam sebe ter odiraj bližnjega, dokler se iz njega kaj nadreti da! Zato pa tudi takega pravega liberalca nič toliko ne razdraži, kakor če se njegovej sebičnosti zlasti pa njegovemu denarju ovire delajo. Te morajo vse proč! Denar mora dobiti prosto pot, da zamore do vsakega priti, kateri ga potrebuje. Ni čuda tedaj, da povsod, kderkoli liberalna stranka zavlada, dajo denarju popolno svobodo, povsod zaterejo brž ko mogoče stare postave zoper oderuštvo. Tudi v Avstriji se je tako zgodilo l. 1867. Liberalna večina državnega zbora jih je odpravila. Ali kaj smo čakali? No, čakali smo v liberalni dobi še eno dobo, namreč oderuško dobo, ki je milijone denarja požrla in na milijone posestnikov slekla. Sila je posebno na Gališkem in v Bukovini, kder je mnogo oderuških judov, nastala tolika, da morajo liberalni gospodje sedaj očitno priznati svojo strašno pomoto, da morajo sami sklepati jim toliko nepovoljne postave zoper oderuštvo, to pa vsled prigovarjanja dveh prvakov in pravih očetov avstrijskih liberalcev: barona pl. Hein-a in viteza pl. Schmerling-a. Ta je bil l. 1860. minister in je izdelal volilne rede, ki so nemškim ustavovercem in liberalcem pomagali do večine; baron Hein pa je bil prvemu takemu državnemu zboru predsednik. Sedaj sta obadva predsednika najvišje in višje sodnije na Dunaju. Obadva sta z grivanim srcem na prsa trčila in močno obžalovala svojo liberalno zmoto l. 1868., ko sta pomagala oderuške postave

odpraviti. Baron pl. Hein je rekel: „ko smo leta 1868 denarju dovolili prosto gibanje, svobodno pot, tedaj smo mislili, da bo odrtije za vselej konec, denarja pa toliko privrelo, da bode kapitalov dobiti proti nižjim obrestim. Toda zmotili se smo; za denarje je postala še večja sila in obresti so se začele neizmerne, nezaslišane tirjati. Sodnik pa je še primoran oderuhu pomagati pri iztirjevanju. Druga pomota se je zgodila zastrani menjic (Wechsel). Menjice so prav za prav trgovcem namenjene in potrebne, nikakor pa ne vsem ljudem. Zato je obžalovati, da se je pravica, menjice izdajati, girovati itd. na vse prebivalstvo raztegnila. Menjice so posebno za menjše posestnike strašno nevarna reč. Zato sem prepričan, da bo treba v tej reči tudi kaj storiti. Tako, kakor je sedaj, se ne sme pustiti. Blizu jednako je govoril tudi vitez plem. Schmerling: „postave zoper oderuštvo smo l. 1868, odpravili iz ozira na svobodo, napredek in sploh liberalizem. Britke skušnje 9 let nas pa učijo, da smo se bili zmotili. Namesto da bi bilo oderuštvo izginilo, se je prikazala trama oderuhov. Kot predsednik najvišje sodnije imam v tej reči mnogo izkustva. Sedaj razsajajoče oderuštvo preti posestnike zemljišč popolnem razdrtju. Kdor izmed teh sedaj kaj na posodo vzame, stori prvi korak h propadu. Pet procentov je za kmeta že preveč; kako hoče izhajati, če se mu izžmika 8, 10, 15, 18 in še več procentov, da ne govorim o oderuhih, ki jemljejo po 20, 40, 60, 100 in 260 %? Temu se mora brzo v okom priti. Zlasti se mora sodnikom priskočiti, da jim ne bo treba oderuhom pomagati ljudi odirati. Kajti sedaj mnogokrat sodnik dobro vidi, da ima grdega oderuha pred seboj, je pa prisiljen, ubogega posestnika izročiti v rubež in dražbo. Najbolj pa obžalujem, da sem kedaj nasvetoval v Avstriji uvesti nemško menjiško pravo, po katerem so, razun vojaških oseb, vsi dobili pravico menjice izdajati, podpisovati, girovati itd. Ta naredba je neizmerno škodovala, posebno pa nevednim, lehkomišljenim, manjšim posestnikom v mestih, še bolj pa na deželi. Po dolgoletnih skušnjah sem se prepričal, da je najboljša,

če se menjice zopet omejijo na trgovske ljudi. Prosim torej, da slavnega gospoda sprejme 2 resoluciji: 1) oderuške postavbe se naj zopet uvedejo in 2) vlada naj resno prevdari, ali bi ne kazalo menjiško zmožnost omejiti na osebe, ki so zapisnikom trgovcev vpisane ali registrirane. Zbornica gosposka je vse stavljene nasvete enoglasno sprejela. Dobimo tedaj sčasom zopet postavbe zoper denarne pijavice — oderuhe. Tako tedaj, celih 9 let britke skušnje je bilo treba, na milijone ubogih ljudi je moralo gospodarstveno uničenih biti, preden so liberalci svojo zмотo spoznali, priznali in popravljati začeli. Pač res hudo je, kder ljudje luči svete vere v javnih zadevah več svetiti ne pustijo. Zabredejo v temo samih zmot v največjo škodo sebi, še bolj pa tistim, ki si jih za politične voditelje izvolijo. Sicer pa je res lepo, da sta stara liberalca pl. Hein in pl. Schmerling svoje zмотe v tej reči tako pošteno priznala. Kdaj bodo liberalci pa še ostale svoje zмотe spoznali in na pokoro misliti začeli? Čas bi že davno bil! Ljudstvo neizmerno trpi in vse cesarstvo!

Cerkvene zadeve.

Paganskih pogrebov si želijo liberalni gospodje v Gradcu. Po smrti nečejo biti pokopani v materi zemlji po dosednji krščanski navadi, ampak želijo po nekdanji paganski šegi sožgani biti. Graški gospodje so pismeno prošnjo vložili za dovoljenje požiganja mrličev pri mestnem zastopu: ta je prošnjo poslal deželnemu zdravniškemu svetovalstvu, ki njo je odobrilo. Sedaj je prošnja že pri ministrih.

Rector magnificus ali načelnik graškega vseučilišča za l. 1877/78 je izvoljen profesor bogoslovja dr. Klinger. Ker je rector magnificus vselej tudi ud deželnega zbora v Gradcu, dobijo prihodnje leto konservativni poslanci eden glas več.

Vkartiranje vojakov je po najnovejši odločbi upravne sodnije na Dunaju duhovni pastir prost le gledé hiše, ne pa drugih poslopij n. pr. konjskih hlevov. V te se ob danih prilikah morejo in smejo vojaški konji postaviti.

Mnogo posestev in kapitalov zgubile so vsled novih šolskih razmer katoliške srenje, fare ali sploh katoliški verniki. Dokaj učilnic je namreč pozidanih bilo na cerkvenih zemljiščih, pogosto tudi z denarji župnijskih patronov, ker jih je vlada ob enem kot šolske patrone k doneskom primorala. Veliko farnih šol je bilo nameščenih v dotičnih mežnarijah. Precej denarjev, t. j. ustanovnin ali štifting bilo je darovanih le za katoliške, t. j. verske ali konfesijonelne šole. Sedaj pa so zemljišča, poslopja, oziroma mežnarije, prepisana na šolske srenje in denarji so prišli v oblast šolskim zakladom ali fondom, iz katerih se poprek za šolske potrebe izplačuje ter se ne ozira na to, ali so šole katoliške ali lutrovske ali židovske, verske ali brezverske. Toda nekatera cerkvena predstojništva v tej reči

nečejo rok križem držati in se pritožujejo pri sodnijah, kder pogosto pravici do zmage pomorejo. Tako se je zgodilo v Bjelici na Gališkem, kder so katoličani, t. j. mestna fara, imeli ustanovnino za katoliško šolo 20.000 fl. Ta kapital je prišel v roke šolskega fonda; cerkveno predstojništvo se je pa pritožilo pri upravni sodniji, ki je razsodila, da med staro versko in novo brezversko šolo ni nobene pravne zveze — Rechtscontinuität — da se tedaj razločno za katoliške šole osnovane ustanovnine ne smejo šolskim fondom izročiti, ampak za katoliško, t. j. versko šolo porabiti brž ko dotična srenja ali fara sklene versko šolo, n. pr. z šolskimi sestrami, osnovati. Tako postopajo ljudje, katerim je mar za svete pravice katoliške Cerkve!

Rimski romarji. Pretekla dva mesca je prišlo v Rim k sv. Očetu romarjev: francoskih 14.000, holandskih 6000, švicarskih 1000, nemških 1500, belgiških 9000, parških 700, avstrijskih 3000, angleških 2500, amerikanskih 2000, italijanskih 7000, iz različnih krajev sveta 6500. Vsih skupaj 45.200, tedaj eno h drugemu vsak dan čez 700. V vinotoku se bo romanje ponovilo in bode jih zopet veliko.

Gospodarske stvari.

Rudeče jagode sploh in mesečne jagode posebej.

M. Rudečih jagod so razne vrste, od katerih ima zopet vsaka svoje posebne sorte. Najnavadnejše so:

A. Divja rudeča jagoda. (Fragraria vesca). Ta raste povsodi divje, pa jo tudi po vrtilih sem ter tje pridelujejo. Sad je prijetnega okusa in nekateri jo više obračajo nego druge jagodine sorte. a) Belosadna jagoda. Ta nima tako močno aromatičnega duha, kakor divja rudeča jagoda in je tudi le bolj poredkoma najti. b) Jagoda brez prijemavnih vejic. Ne zarezja posebnih živic in zato jo radi za obrobke povrtnih gredic zasajajo. Sad je enak onemu divje rudeče jagode. c) Vedno-cveteča rudeča jagoda, tudi mesečna jagoda imenovana. Ta sorta rodi od spomladi do jeseni lepe pa bolj drobičke jagode, ki so, kakor one od divje jagode, lepo aromatičnega duha in včasih še celó po zimi pod snegom najti. Ako se cvetje do mesca junija rastlinam vedno odščipava, postane sad dosti debelejši. Da pa mesečna jagoda od meseca junija noter do oktobra vedno obilno okusnega sadu rodi, se priporoča posebno sledeči način jo obdelovati. Odbere se nekaj najlepših in večih, popolnoma zrelih jagod. Te se potem skrbno v senci posušé in seme se lepo izpere, ki se na suhem mestu v papir zavito do prihodnje spomladi shrani. Konec aprila ali začetek majnika se pod steklovino poseje. Tri tedne pozneje začnejo male rastlinice iz zemlje laziti in začetek ali sred julija se z kepicami iz zemlje

vzemejo, predolge, posrednje ali srčne korenine nekaj prirežejo in potem v dobro obdelano in močno pognojeno gredico posade. Pozneje se presajanje pa bolj široko narazen ponovi in se mladim sajenicam močno priliva. Konec septembra ali začetek oktobra, pa vedno z kepicami, se presade na blizu 1 meter široko stalno gredo v treh vrstah, vrsto 80 centimetrov od vrste, vendar pa tako, da se v vrsti sami sajenica sajenice dotika. Prihodnjo pomlad se jim prav dobro pognoji in grede z kratkim gnojem obložijo. Kedar je vreme suho, se jim mora marljivo prilivati. Tako ravnanje jih napravi, da vedno cvetó in od druge polovice junija noter do pozne jeseni obilno najlepših jagod rodijo. Vsako spomlad se naredi jednaka posejatev in se z njimi ravna, kakor z dveletnimi rastlinami. Ta način pridelovanja ruidečih mesečnih jagod je že star in noben drug se ne more hvaliti, da bi njemu enako uspešen bil. (Konec prih.)

Duh in redivna vrednost sena.

M. Pri senu, naj si ga že kdo kupuje ali prodaja, se gleda mnogo na duh njegov in se po boljšem ali slabšem duhu sena tudi njegova viša ali nižja cena določuje. In vendar duh ni jedino znamenje senenske dobrote.

Nektere slabosti se dajo po duhu vsekako spoznati, tako ima n. pr. seno, ki je kot pokošena trava nekaj časa še v redeh pod vodo ležalo, duh po trohljubi, kakor gnjili les; seno mnogo po dežju izprano je nekaj z črnimi glivicami prepreženo in ima grenek duh in okus. Seno, ki je na škedažu splesnjelo, ima duh nekakšno po gobah; in seno iz kislih travnikov cika po bridko kislem duhu čreslovine. Ko se seno na travniku suši, se včasih že od daleč prijeten, lep duh občuti. Ta duh ne prihaja od vsakojakih trav, ampak le bolj od jedne tako imenovane dišeče trave ali vonjavke. Ta duh nekateri zelo obrahtajo in vendar po krivem. Prvič duh sam na sebi ne redi in kar se pripoveduje, da dišave živce v živalskem truplu ožive in okrepijo, je treba včinek še le za vsako dišavo preiskati in dokazati, da bi se moglo pri ocenovanju denarne vrednosti sena na posamezne dišave ozir jemati. Gotova in dognana reč pa je, da živina dišeče trave ali vonjavke nima rada in da je trda, malo redivna trava.

Bil je čas, ko so to travo zelo hvalili in priporočevali in jo drugim travnim semenom primeševali. Vendar pa visoka cena semena ne stoji v nobeni pravi razmeri k vrednosti trave same. Drugi sladnato medeni duh izvira od raznih deteljnih sort: Drugačen je duh, ki prihaja od kobulastih trav, od kopriv in mete. Ako je ta duh bolj slab, nič ne škoduje, pa tudi nič ne hasni. Premočen pa more živini klajo neprijetno storiti. Senokoše, po katerih niti vonjavka ne raste, niti detelja, niti druge dišeče zeli, dajejo skoro brez vsega duha

seno, ki je dostikrat boljše od sena, ki pride od dišečih travnih plemen.

Koliko je ptičje gnezdo vredno? Neko kmetijsko društvo objavilo je sledeči nagovor: „Ljubi kmetovalec! Tvoj sinček vzame, ker mu je dolg čas, ptičje gnezdo, tašično, vrabčevo, ali kako drugo, jajca ali mlade. Vsako izmed teh mladičev potrebuje na dan poprek 50 gosenic in drugih mrčesov za hrano, kojo jim stari iz sosesčine prinesó; znese skupaj 250 gosenic. Tešenje trpi poprek 4—5 tednov, recimo 30 dni; znese za eno gnezdo 7500 gosenic. Vsaka gosenica sné na dan toliko listja in cvetja kot je sama težka. No, ona potrebuje za čas svoje rasti tudi 30 dni in če vsaki dan le en cvet, ki bi bil sad rodil, pojé, sne toraj v 30 dneh 30 sadov v cvetu, in ovih 7500 gosenic skup pojé 225.000 cvetov. Ko bi bil sinček ptičje gnezdo na miru pustil, bi bili ti in tvoji sosedi 225.000 jabolk, brushek, sliv, češenj itd. lahko več dobili. Če pa gosenica, kar se večji del zgodi, 10, 20, 30 cvetov na dan pojé, ali če zavoljo pojedenih listov cvet ne dobi dosti hrane, nego vel odpade, je tvoja in tvojih sosedov škoda še veliko večja. Lahko tedaj izračuniš, koliko je eno ptičje gnezdo vredno!“ —

Tone Brezovnik.

Grinte na detelji se pokončajo, če se ob času cvetenja tik pri tleh z deteljo vred ostro odrežejo in takoj sožgejo. Prostor, ki je bil z grintami preprežen, se potem globoko prekoplje, ali z močno gnojnico dobro polije, ali z nevgašenim apnom potrosi in potem požge. Tudi ječmene pleve pomagajo, če se natorijo. Deteljno seme je pa treba pred sejatvijo vselej dobro prerešetati in od grintinega semena prebrati!

Nov sovražnik krompirja, tako imenovani Eldoradski keber, se je prikazal na Nemškem. Bog nas varuj te nesreče!

Sejmovi 9. julija: sv. Juri na Pesnici, Pišce; 12. julija: Šoštanj, Planina; 13. julija Loče; 16. julija Zdole, Pleterje, Dobova.

Dopiši.

Iz Ljubljane. Nestrpljivi naši nasprotniki nemčurji so mnogo zanašali se na neslogo in razpor med slovenskimi narodnjaki. Ali tega veselja jim nismo napravili. V borbi proti nevarnostim, ki žugajo naši slovenski narodnosti, nas najdejo na volišču vse složne in zedinjene. V dokaz služi edini narodni volilni odbor v Ljubljani, ki je po svojem prvosedniku, slavnem dr. Bleiweisu, priporočil 16 kandidatov za kmetške občine in 5 za mesta in trge. Priporočani so: dr. Jan. Bleiweis in Luka Robič za ljubljansko okolico in Vrhuiko; Luka Svetec za Kamnik in Brdo; Oton Detelja in Karol Klun za Kranj, Tržič in Loko; dr. Jož,

Poklukar za Radoljico in Kranjsko goro; dr. Zarnik in dr. Vošnjak za Postojno, Planino, Senožece, Lož in Bistrice; M. Lavrenčič za Vipavo in Idrijo; Viljelm Pfeifer za Novomesto, Kostanjevico in Krško; grof Barbo, Alojz Kobler in Fr. Potočnik za Trebno, Zatičino, Žužemberk, Mokronog, Litijo in Radeče; Karol Rudež in Primoš Pakiž za Kočevje, Lašice in Ribnico; Anton Navratil za Črnomelj in Metliko. Teh 16 gospodov ne sme nobeden pri volitvi premagan biti, vrh tega je še treba v mestih in trgih vsaj z 2 ali 3 prodreti, ako hočemo Slovenci večino imeti v kranjskem deželnem zboru. Priporočani narodnjaki za mesta in trge so: Karol Šavnik za Kranj in Loko; Mih. Staré za Trzič, Radoljico in Kamnik; Pet. Graseli za Novomesto, Kostanjevico, Krško, Črnomelj, Metliko in Višnjo-goro; Adolf Obreza za Postojno, Vrhniko in Lož; dr. Lud. Jenko za Idrijo. Kmetске srenje volijo v soboto 7. julija, trgi in mesta pa v torek 10. julija. Nemčurji grdo rovljejo in rogoviliijo in so za kandidate postavili 5 ali 6 ces. kralj. okrajnih glavarjev. Tudi so uradniki sploh močno vlekli z ustavoverci, pa že je videti, da bo vse zastoj. Narodna stranka bo bržčas celó sijajno zmagala in nemčurstvo za več časa potlačila. Celo priprosti ljudje razumno sodijo rekoč: če bi ces. kralj. okrajni glavar najbolje sodil za poslanca, tedaj pa ni treba sitnih volitev; glavarje lahko vlada v Ljubljano pokliče in komandira, pa je. Vsi bodo prišli. Če pa volimo, tedaj pa hočemo po lastnem prepričanju in po svoji vesti voliti — narodno, kakor se za poštenega Slovenca spodobi!

Iz mislinjske doline. Pred kratkim dobila je Šmartinska nadfara nov kinč: k prejšnjim 3 zvonom si je omislila nov velik zvon, čegar veličastni glas se daleč razlega po vsej mislinjski dolini. Tehta 41 centov, njegov „ton“ je H, in celo zvenenje je vbrano v akord H dur. Vtil ga je Samassa, ki se je pri tem zvonu zopet kot mojster skazal. Prav genljiva je bila slovesnost na 4. pobin. nedeljo, ko so preč. g. stolni prošt. Fr. Sorčič čvetero zvonov za Šmartinsko nadfaro blagoslovili, — razun velikega je bil za farno cerkev eden prelit, dva pa je za podružnico sv. Andreja še eden dobrotnik posebej naročil — ali nihče se ni bolj veselil, kakor tisti možje, ki so k pripravi zvonov največ pripomogli. Naj „Slov. Gosp.“ imena teh blagih farmanov svetu razglasi. Glavni dobrotnik je Janez Prošt, p. d. Kolar, ki je daroval 1500 fl., drugi je Martin Ramšak p. d. Šolar, ki je vložil 500 fl. Več jih je, ki so po 100 fl. prinesli. Zbiranje denarjev, dopisovanje itd. pa je vodil vili župan Šmartinski, Val. Fischer ali Krivec, in njemu sta zvesto pomagala Tom. Pečolar ali Ramšak in Mat. Hribnik p. d. Krajnc. Pa ne samo za pripravljanje novih zvonov so Šmartčani vneti, tudi za potrebne poprave radi poskrbijo. Tukajšnja kaplanija je brez prošenj, brez priganjanja — kakor je dostikrat in še brez vsega vspeha treba —

od cerkv. konkur. odbora zunaj in znotraj bila lepo popravljena. Toraj hvala, komur hvala gre! A. J.

Iz Šoštanja. V bližnjem Velenju se je naselil nek trgovec nemškega rodu, toda slovenščine še denešnji den ne razumi, čeravno krajearje iz rok Slovencev rad prejema. Ta gospod ima še neko drugo lastnost, ki prav po znani kulturi diši. Pred nekoliko meseci je imel komija. Ta se mu je z nečim zameril. Jezni trgovec ga zgrabi in pretepe, da se zemlji usmili in ga da potem za preti. Tepežki kulturonošec je imel tudi troje učencev. Trudni od prejšnjega večera in kakor je že mladost, da rada dolgo spi, niso zjutraj o pravem času se vzbudili in v prodajalnico prišli. Sedaj gre gospod kulturonošec sam v spalnico ter enega za drugim iz postelje pomeče in dobro zlasa. Nasledkov drugih ni bilo, kakor da sò mu še tisti den vsi trije ušli in je moral sam svojim obiskovalcem kozarčke žganja natakati, dokler ni dobil novega učenca in pomočnika. Dobro bi bilo, ko bi ta kulturonošec kam na Nemško potegnil in nemškim otrokom svojo robato kulturo vtepal! — Tukaj so začeli Slovenci že meniti se za stran prihodnjih volitev za deželni zbor štajerski. Slišimo, da bo marnberški Schmidt zopet se zglašil in ponudil za poslanca. Tukajšnji Slovenci bi pa najrajši svoje glase dali sedanjemu svojemu načelniku okrajnega zastopa, gosp. Skaza-tu. Vendar če hočemo zmagati, moramo se z volilci iz slov. graškega okraja dobro porazumiti, sicer zmaga — nemčur! Alpinus.

Od sv. Duha pri Lučanah. Nekega človeka včasih zaporedom nesreče zadevlejo, kakor nekđaj Joba. Komaj odide prva, že je druga tu. Tako blizu se je godilo oni teden tukajšnjemu kmetu Jarcu. Prvi si je njegov konj ного zvinol, da ga ne more vpreči, drugič mu je delavec iz hleva tako nesrečno padel, da je reva tretji den „umrl“, tretjič si je drug delavec, ki je kolje delal, koleno presekal, četrtič je sosedov pes 12letno hčerko napal in ob rokah in nogah hudo in nevarno zgrizil. To se je zgodilo vse v enem tednu in pri eni hiši. V petek 22. junija pa je strela ubila 10letnega dečka, ki je pod nekim drevesom ležal.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Na Kranjskem se vidi, da je volilna praska; slovenski listi: Novice, Slovenec, Narod so zaporedom konfiscirani, le Danica je še nedolžna, pa tudi res ni objavila imen slovenskih kandidatov, kar je čudno! Čemu neki kolek plačuje! — Nadvojvoda Albreht je pretečeni teden vojake ogledoval v Mariboru, v Ptuj, na Kranjskem in Koroškem. V Ptuj, na Kranjskem je pa bil sijajno sprejet, bleško jezero in grad bila sta razsvetljena z bengalskim ognjem. — Štajerska hranilnica v Gradcu je pri „chabrus-u“ zgubila

220.180 fl. Prilično več! — Italijanski poslanci na južnem Tirolskem so poslanstvo odložili, ker jim državni zbor ni hotel dovoliti posebnega odseka deželne namestnije. — Mestni zastopniki v Pragi so sklenili šolnino — Schulgeld — zopet pobirati. Liberalni listi se temu pametnemu sklepu sila rogajo. — Več českih rudokopov, ki so pred l. 1873 bili nekoliko milijonov vredni, so po dražbi prodali za — 5 fl. — Železnica Gradec-Köflachska je že pod sekvestrom. — Naše železnice računijo vse v srebru in pobirajo plačilo z 14% ažiije, čeravno je srebro palo do 109 t. j. do 9% ažiije ali nadavka. Štiri ali pet procentov jim tedaj kar tje mečemo. — Na Dunaju je bilo prvo letošnje polletje 159 samoumorov. — V državnem zboru je minister Auersperg izpovedal, da ostane Avstrija gledé rusko-turške vojske neutralna, t. j. se ne bo zmesovitkala, dokler se vondi reči tako ne spremenijo, da bi za njo bile nevarne. Magjarski ministri so v Vojaški krajini ali granici dali posekati gozde in izrešili mnogo milijonov. General Molinari tirja, naj se za spečane denarje železnica naredi od Zemuna v Sisek do Ogulina, kder bi se zvezala z dalmatinsko in fiumansko (reško) železnico, ter bi tako adrijansko primorje spravljala v dotiko s spodnjimi podunavskimi kraji. Tega pa Magjar ne da veljati; boji se, da nebi kupčija iz Ogerskega bila potisnjena na Hrvatsko in Slavonsko itd. Hrvati in Srbi so zarad te magjarske sebičnosti močno razjarjeni tem bolj, ker je slišati, da bodo magjarski ministri zmagali.

Vnanje države. Ruska mesta sedaj vesela slavijo srečni prehod ruske vojne čez Donavo, posebno Moskva, Petrograd in Varšava. Ruski car je odposlal kneza Urusova k sv. očetu Piju IX., ter mu je tako čestital k 50letnici; tudi je neki voljen ruskim katoličanom pravičniji postati Bogdaj! — Nemški cesar je prepovedal nakupovanje konj za tuje dežele. To meri proti Francozem. — Belgijanci so začeli nove trdnjave staviti in stare popravljati. — Italijanski kralj je bil pripravljen Črnogorcem na prošnjo ruskega carja hiteti na pomoč, če si ti nebi bili sami pomagali zoper presilo turško. Angleško brodovje se je podalo bliže Turčije. — Grški minister je v Karfu dal avstrijsko ladijo prijeti, ki je 190 zabojev streliva za Turke hotla zapeljati v Prevezo; na zahtevanje avstrijske vlade so ladiji dovolili vrniti se v Trst nazaj. — Srbska skupština zboruje v Kragujevacu. Ali se bo za mir ali za vojsko zoper Turka odločila, to je važno, ali še ni znano.

Ruski-rumunski-črnogorski-turški boj.

V Bosniji skoro ni nobene redne turške vojske več, vse je odšlo proti Črnogorcem in Rusom, le bašibozuki in črna vojska se bije z vstaši pod Despotovičem. Ta je te dni Turke natepel pri Glamoci in vzel mesto Kuprež. Iz Hercegovine bežijo Turki čez Metkovič na turške ladije. Črnogorci so se strašnega napada srečno obranili. Sulejman-

paši so od 34 bataljonov 6 popolnem uničili, 14 strašno posekali in ostale grozno raznesli, sedaj stojijo 16.000 mož močni ob Zeti in pazijo na Sulejmana in Saiha, ki svoja pobita krdela zbirata v Podgorici; slednje dni sta začela na 3 ladijah vojake prevažati čez skadarsko jezero, od koder je le par ur do morja; Črnogorci mislijo, da bodo se Turki odpeljali videvši, da v Albaniji nič ne opravijo. — Rumuni so pri Ghirli premostili Donavo in bodo kmalu Vidin od vseh strani obkolili. Najvažniši dogodek na bojišču pa je bil srečni prehod glavne ruske vojske čez Donavo pri Zimnici. Da bi Turke zmotili, so Rusi na večih mestih in na videž skušali priti čez reko, ob enem pa so grozno streljali v Nikopolje, Sistovo in Ruščuk. V Nikopolju in Ruščuku so skoro vse hiše pogorele, ljudje so zbežali, vojaki so po kleteh in v šancah poskriti; sedaj pride veliki knez Nikolaj naglo v Zimnico 27. junija zvečer in ukaže generalu Radeckiju, naj v noči z svojim oddelkom mahne čez Donavo. Ta odpošlje generala Dragomirova, Rihterja in kneza Mirskija k reki; nevarno delo se začne ob devetih mogočetiho. Niže od Zimnice je majhen otok in pred tem je oberst Jolhov na 208 čolnov in pontonov naložil 3 bataljone pešcev, 100 kozakov in 8 lahkih kanonov z spravo vred; ob dveh zjutraj se spustijo čez Donavo in se po 3 četrtinkah ure srečno doteknejo turške strani; Turki še Rusov niso zaslutili. Ali naenkrat je začel z plamenom gorati mlin v Zimnici, katerega je turški ogleduh užgal. To je bilo znamenje in Turki so hipoma začeli streljati z puškami in kanoni; 6000 jih kmalu privre k Donavi; v tej praski poskočijo Rusi iz čolnov, se vržejo na obraze v blato in mirno ležijo, dokler ne pride več tovarišev za njimi, med temi tudi mladi Nikolaj, sin velikega kneza Nikolaja; ob enem so Rusi na otok spravili 3 baterije in turške v Sistovi brz uničili; sedaj da Jolhov svojim ljudem bajonete nateknoti in vstati; kakor levi vderejo Rusi naprej, prevržejo Turke, vzamejo njihove baterije in jih zapodijo na bližnje gore. Med tem je došel Radecki in veliki knez Nikolaj in sta Turke še dalje nazaj potisnila. Ob 3 popoldne so bili Rusi v Sistovi. Drugi den je general Hahn z svojim oddelkom prekoračil Donavo čez most, katerega so pionirji bili v noči napravili, in popoln je prišel car sam, z navdušenjem od vojakov in Bolgarov sprejet. Most je vihar v noči potem pretrgal ali do 1. julija je bil zopet popravljen. Rusov je palo 1200. Turki se pomikajo nazaj, Rusi pritiskajo za njimi in so jim vzeli že Bjelo in Trnovo, glavno mesto nekdanjih bolgarskih carov. Ruski knez Črkavski je tukaj že ustanovil začasno bolgarsko vlado. Sultanov namestnik je pred njim pobegnil v Gabrovo. V Dobrudži je general Čimerman prišel do Črnevode in jegovi kozaki so del turške železnice razdrli. Ruski most pri Brajli je 1400 metrov ali 4430 čevljev dolg. Turška 2 monitorja in 5 parobrodov

je v strugi pri Hiršovi zaprtih in se bodo morali, vdati. Do sedaj je 5 oddelkov ruske vojne, t. j. 150.000 mož Donavo prestopilo, 2 pri Galacu Brajli in Hiršovi in 3 pri Sistovi. Turško brodovje bombardira nekatere ruske vasi, ker se nad mesta ne upa zavoljo torpedov, ki so pred temi potopljene. V Armeniji Rusi niso mogli prodrati v Erzerum. Prva zapreka je velika trdnjava Kars, katera se ni v njihovih rokah, čeravno njo strašno napadajo. Turkovi je v njej više 20.000 in zaradi tega mora 60.000 Rusov mesto obkoljeno držati, sicer jim kderbodi vderejo v njo. Tudi je Muktar-paša dobil zdatne pomoči in je precej popravil, kar je poprej zagrešil. Od Trguzakova je bil pri Sajdekanu tepen, ali vsekako mu je soteske pri Delibabi zaprl. General Melikov je pa napal turški tabor pri Zevinu, toda zgubil je 820 ljudi in ni ničesar opravil. Moral se je pomekniti nazaj proti Karsu. Jednako nesrečno se je vojskoval general Oklobžijo pred Batumom, tudi on je moral pred Derviš - pašem nekoliko iti nazaj. Če Kars skoro ne padne, potem utedne še slabše v Armeniji za Ruse kazati. Tem boljše pa je v Kavkazu; vstaja pojema in Turki sami zapuščajo kraje, kder nič ne opravijo. Fazli-paša je bil od generala Alhozova 27. jun. dobro našeškan, čeravno je 7 turških oklopnih iz morja sipalo krogelj in granatov na Ruse.

Za poduk in kratek čas.

Črtice iz slovanskega bojišča v Aziji in Evropi.

IV. „Kdor visoko leta, rad nizko pade“, velja sedaj slobodno o prevzetnih Turkih in njihovih lizunih, nemških in magjarskih turkoljubih. Prvi so celi pretečeni mesec po svetu trobili, kako 3 paše mogočno prodirajo v Črnogoro, kako že ta omaguje in da bo kmalu vsa dežela poteptana in turška last. Turkoljubi so pa njim prav dajali, z velikim krohotom so Slovanom rogali se in že komaj čakali na zaželjeno jim vest, da je črnogorski knez ubit, ulovljen ali pa izgnan. Dunajski šaljivi listič „Figaro“ je sultana že naslikal, kako se veselja reži držeč za nogico majhno žabico in rekoč: „žabico (Črnogorca) že imam, sedaj še moram medveda (Rusa) dobiti“. Ali junaški Črnogorci so vse postavili na sramoto. Res je, turkoljubi bi sila radi Črnogorce, kakor poprek vse Slované, v žlici vode potopili, toda ti so jim odgovorili z potoki prelite turške krvi. Turki so res namenili Črnogoro zdrobiti, a ta jim je postala smrtna jama in grob. Tri paše so udarili od 3 strani v ubogo deželo, a sedaj so vsi tepeni in vrženi vun. Saib-paša je bil 3krat tepen in v trdnjavo Spuž zagnan, Mehemed-paša je isto tako bil 2krat premagan in drugokrat od Kolašina proti Sjenici odbit, jegovi Turki so deloma mrtvi, deloma po gorah raztepeni. Toda najhujša se je godila najhujšemu in najnevarnejšemu sovražniku Sulejman-paši. Ta

je privlekel iz Bosnije in Hercegovine 30.000 Turkov, z njimi napal Vukotiča pri Krstacu in ga potisnil od Dužke soteske nazaj proti črnogorskeji meji. Sedaj je naglo prasn timer skozi sotesko in v izstradani Nikšić spravil 5000 tovorov živeža. Ko je to bilo storjeno, je začel v Črnogoro prodirati ter se kmalu polastil starega kloštra v Ostrogu. Dal ga je požgati. Od Ostroga naprej je še imel kakih 10 ur hoda, da bi se zedinil z Saib-pašem pri Spužu. No zedinil se je, toda še le po 9dnev nem groznem klanju popolnoma tepen in premagan. Najprv je hotel čez Planince proti Bogatiću, ali tukaj mu je knez Nikolaj pot zastavil. Sulejman-paša jo krene tedaj proti Povijanam, ali tudi tukaj se je kmalu prepričal, da brez neizmerne zgube ne more naprej. Zato sklene iti nazaj čez Ostrog in Nikšić v Hercegovino. Ali groza, tudi to ni bilo več mogoče. Vukotič in Sočica sta ga natihoma zalezla za hrbtom in vse prelaze in stezice zadelala in zastavila. Zato sklene naposled marširati naprej proti Albaniji, naj velja kaj velja. Pot ni bila več dolga, samo 8 ur še, toda bila je za njega strašna, celih 9 dni se je moral braniti proti srditim Črnogorcem, ki so na ozko stezo od obeh strani streljali neprenehoma, včasih tudi ponoči; hrabre ženske in celo otroci so valili skale iz strmih visočin na divje Turčine. Še le deseti den je Sulejman-paša zamogel uiti v Albanijo. Zgubil je skoro vso svojo vojsko. Kajti mrtvih je pustil v Črnogori več kakor 10.000 mož; ostali vojaki so pa skoro vsi več ali menje hudo ranjeni. Da so Črnogorci tudi veliko trpeli, to se da misliti. Toda palo jih je le kakih 1000 mož, ker so večidel Turke napadali iz varnih visočin, poskriti za strmimi skalovjem. Vsekako pa je zguba 1000 mož občutljiva za malo Črnogoro, kder je skoro vsak možki oženjen. Torej plaka mnogo vdov po svojih moževih in veliko sirot se joče za svojimi očeti, kojih več ni, ker so svoje življenje pustili v obrambo svoje domovine, katero je Turk mnogo krat že pustošil, a še nikdar ne popolnem podvrget. Turške družali bile so naposled še vselej srečno izgnane; vendar tako zmagovito, tako slavno, kakor sedaj, še menda nikoli. Kar so letos meseca junija črnogorski junaki storili, to bo v zgodovini slovanski zapisano z zlatimi črkami. Vsi Slovani se zamoremo ponašati z junaštvom Črnogorcev; pozni zanamci bodo z veseljem njihova dela prebiral in občudovali. Djanja črnogorskih junakov se bodo prištevala najsijajnejšim, najslavnejšim junaštvom. Slava jim ostane neumrla!

Črnogorci so potomci tistih Srbov, kateri so l. 1389 po nesrečni bitki na Kosovem polju pred divjimi Turki pobegnoli v nepristopne skalovje na meji med Albanijo in Hercegovino. Carja Lazarja, ki je na Kosovem polju storil junaško smrt, hrabri svak Bališ in njegov sin Skatemir Črnoje sta z nekaterimi rodbinami tje pribežala in se Turkov srečno obranila. Črnojevići so bili voditelji in vladarji v Črnogori do l. 1516. To leto se je

Juri Črnojevič preselil v Benetke k starišem svoje žene, rojene Mocenigo. Namesto Črnojevičev so potem vladarstvo prevzeli hrabri in slavni Petroviči. Najbolj slovita Peter I. in Peter II. Prvi je vladaril od l. 1777—1830 ter se je srečno vojskoval zoper Turke in Francoze. Tem je l. 1812 vzel celó Kotor pa ga je moral l. 1814 prepustiti Avstriji. Peter II. od l. 1830—51 slovi kot pesnik in pisatelj jugoslovanski. On je bil ob enem tudi vladika ali škof črnogorski. Njegov naslednik je bil Danijlo, bratov sin. Tega je l. 1862 razžaljen Črnogorec zavrtno ustrelil in ker ni zapustil nobenega sina, je slavnega brata Mirka sin, Nikolaj postal črnogorski knez in ta je sedanji vladar Črnogore.

Dežela črnogorskih sokolov je mala in uboga, meri komaj 80 □ milj in to je še večjidel samo golo, črno skalovje, podobno pustemu in žalostnemu Krasu blizu Trsta. Le izhodnjo stran pokriva nekaj hrastovega, bukovega in smrekovega gozda. Nekatero gore so po 7600 črevljev visoke skale. Med gorami so ozke dolinice, po katerih sejejo kuruzo, rž, ječmen, oves ter sadijo krompir, zelje, največ pa čebulja in česnika. Po gorah pasejo ovce in koze, po skadarskem jezeru ribijo in ob njegovih obalah je nekaj sadunosnikov in vinogradov. Črnogora je tedaj poprek uboga deželica, ki ne more preživeti vseh svojih 196.000 prebivalcev. Zato iščejo posebno možki po drugod dela in zaslužka. Največ jih gre na morje. Vendar če pride ljuba domovina v nevarnost in v njej zaostale žene in otroci, tedaj pa hiti vse domu na obrambo. Možki zgrabijo za puške in handžare, ženske pa skrbijo za živež in za ranjence.

Smešničar 27. Gospod doktor, reče nek človek vstopivši v pisarno advokato, vzemite me za hlapca pri vaši pristavi! „Ni mogoče, mu odgovori advokat, ali si že pozabil, da sem te nedavno pri sodnji moral braniti, ker si bil zaradi tatbine tožen?“ Nisem pozabil, gospod, marveč prav takrat sem zaupanje do vas dobil, da me boste radi v službo vzeli, ker ste me tako goreče zagovarjali, da sem bil tatbine nekriv spoznan!

Razne stvari.

(Kat. polit. društvo v Mariboru) obhaja občen zbor v nedeljo 15. julija ob 3 popoldne v dvorani gostilnice „zur Stadt Wien“. Glavni predmet pogovorov bodo sklepi shoda avstrijskih katoličanov na Dunaju in priprava na bodoče volitve za deželni zbor.

(Telegrafčni urad v Mariboru) se preseli konec julija v veliko hišo dr. Šmidererja v graškem predmestju (Tegetthof Strasse).

(Zemlja zasipala) je 3 delavce, ki so v Pivoli blizu Hoč pri Mariboru razkapali turške — ajdovske — grobe.

(Tolovaji) so po noči vdrl v Franc Veberjevo hišo v Ločah pri Konjicah, pretepli njegovi 2 hčeri in odnesli 300 fl. v bankovcih, 26 fl. srebra, 2 zlata in par zlatih uhanov.

(Utonil) so 7letni Jožef Pikel pri Mozirju v Savinji, 10letni Anton Vojsk in 17letni g. Tombaskov trgovski učenec v Mariboru — Nik. Klobučar; obadva pri kopanju v Dravi.

(Drago prodal) je svojo kravo kmet Fischer na Koroškem. Dobil je za živinče, ki je bilo mülthalskega plemena in tehtalo 14 centov in 25 funtov, 332 fl.

(Spremembe v Lavantinski škofiji.) Č. g. M. Šket je imenovan za župnika pri sv. Ropertu nad Laškim, in č. g. J. Kukovec za župnika pri sv. Petru pri Radgoni. — Č. g. J. Cajnker pride za provizorja v zgornjo Kungoto. — Druga kaplanija v Rušah ostane začasno izpraznjena.

Dražbe III. 7. julija graščina v Račah 177.000 gold. 13. julija Fr. Libensek v Libni 6290 fl., Jožef Unger v Sevnici 4230 fl. 16. jul. Henrik Deteček v Konjicah 27.055 fl. 19. jul. Blaž Nemec v Dolencih 3000 fl.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

1 Hl. = 1³³/₁₀₀ vag. — 100 kilo = 1 cent in 78 ¹/₂ funta.

Mesta	Pšenica	Rž	Ječmen	Oves	Taršica	Proso	Ajda
	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.
Maribor	10 60	6 90	5 20	4 —	6 10	5 70	6 —
Ptuj	10 —	7 —	5 25	4 20	6 40	6 50	6 25
Ormuž	8 94	6 84	5 56	3 58	5 21	7 80	4 88
Gradec	10 26	7 24	6 —	4 40	6 18	—	6 20
Celovec	10 36	7 90	6 58	3 60	6 44	4 46	7 46
Ljubljana	11 90	7 —	4 20	4 —	6 40	4 70	6 18
Varaždin	9 —	8 —	4 10	4 —	6 20	7 —	6 50
Zagreb	9 50	8 40	3 80	3 70	6 50	6 80	7 —
Dumaj	14 90	9 70	8 60	7 20	7 35	—	—
Pešt	12 —	9 70	7 50	7 —	7 70	5 —	—

Loterijske številke:

V Trstu 30. junija 1877: 88 2 6 42 39.

V Lincu „ „ 52 75 80 18 33.

Prihodnje srečkanje: 14. julija 1877.

Najnovejši kurzi na Dunaju.

Papirna renta 61 — — Srebrna renta 66 20 — Zlata renta 72.40 — Akcije narodne banke 778 — Kreditne akcije 144. — Napoleon 10.12 — Ces. kr. cekini 6.98 — Srebro 109.40

Voz na prodaj.

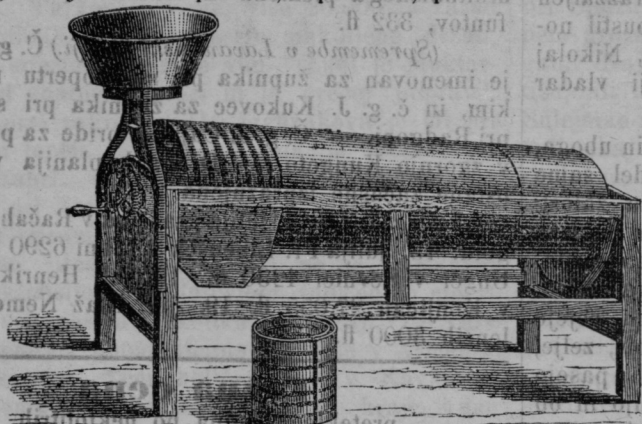
Dobro ohranjen, jako priročen voz, z 4 sedeži, streho in z steklenimi okni priredjen, se zaradi tesnega prostora takoj proda po izredno nizki ceni pri imetništvu zavoda poselskih mož v Mariboru — Inhabung des Dienstmanns-Institut in Marburg.

WOGG in RADAKOVITS v Celju.

Kupčija z železjem pri „zlatem sidru“ — zum „golden Anker“ — priporočuje sedaj ob začetku žetve bogato zalogo

mlatilnic na gnanje z roko ali z vitalom in z patentnimi klinčki.

Take mlatilnice so se po večletnih skušnjah in na stotine prodane skazale kot najboljše gledé njihovega opravlja, trpežnosti, priročnosti in nizke cene. Na dalje se priporočujejo

razni trijeri ali mašine za čiščenje in prebiranje plevelnega semena od pšenice, rži, ječmena, ali ovsa, mnogovrstni plugi za oranje, zlasti za globoko oranje, potem okopavni in osipavni plugi, vejavniki, slamnorezni in vsi drugi poljski in kmetijski stroji. V zalogi je tudi mnogo cementiranih novih vag in utežev, posod za merenje zrnja, okovov za okna in dveri na izbiro, najlepše pozlačenih nagrobnih križev po najnižji ceni.

Cenilnik dopošljemo vsakemu brezplačno na dom, če se zanj oglasi.

[1—10]

M. SPAČEK-ova

obutalska zaloga v Mariboru, v gosposki ulici,

v Tauchmann-ovi hiši nasproti Pichs-ovej kavarni

priporočuje

razno obutalo za gospode, gospé in otroke

vse lastnega dela.

CENILNIK:

Čizmice ali štiflete za gospode.

Chagrin-usnje, enojni podplati	fl. 5.—
„ z kopicami	5.50
„ sežite	6.—
Telečje usnje, za lišpanje	5.—
„ z podplati iz Lipskega	5.50
Podvezanke z natezalom ali zapono	4.50

Čizmice ali štiflete za gospé.

Lasting-usnje, z privezo, visoke	fl. 3.80
Čizmice z natezalom in kopicami	4.50
Chagrin-usnje, z privezo	4.30
Čizmice z natezalom, na rom	4.50
Telečje usnje	5.50

Izrezljane nizke čizmice iz chagrin-usnja

ali iz jirhovine od divje kože in z ugotunjenim usjem izšite	fl. 3.50
Jednake čizmice, pa iz lakiranega usnja	4.50
Nizke čizmice iz chagrin-usnja	2.40
iz lasting-usnja	2.30
Tiste pa bolj fine in z kokardami	2.70

Čizmice ali štiflete za otroke.

Čizmice za deklice	od fl. 2.50 do fl. 3.50
Detelje čizmice	„ „ — 80 „ „ 1.30
Tiste pa z gumbicami	1.50
Tiste pa z opetnicami	od fl. 1.30 do fl. 2.70
Čizmice za fantiče	„ „ 2.80 „ „ 4.—

Vsa tukaj neimenovana obutala izdelujem po vzeti meri, tudi sprejemam vsakovrstna obutalska popravila.